

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

INFORMACIJA O PRIPREMI ZA POŽARNU SEZONU 2019. GODINE

Podgorica, jul 2019. godine

1. UVOD

Šumski požari i požari na otvorenom prostoru predstavljaju stalnu opasnost za gubitak šuma i šumskog zemljišta što za posljedicu ima devastaciju opožarenog prostora. Sve učestalije pojave šumskih požara često poprimaju velike razmjere i osim šuma ugrožavaju i poljoprivredne kulture, naseljena mjesta i ljudske živote.

Šume u Crnoj Gori pokrivaju 59,5% (825.792 ha), a šumsko zemljište 9,9% (137.480 ha) što ukupno čini 69,4 teritorije Crne Gore. Uzimajući u obzir površinu pod šumom, ali i odnos hektara šume po stanovniku (1,3ha/stanovnik), Crna Gora spada među tri najšumovitije države u Evropi.

Visoke temperature, koje u ljetnjim mjesecima vladaju u pojedinim krajevima Crne Gore (južna i srednja regija), male količine padavina i nedovoljno održavanje šuma sa aspekta zaštite od požara, pogoduju nastanku požara na otvorenom prostoru – na zelenim površinama i šumskim kompleksima.

U 2018. godini, koja je sa aspekta zaštite od požara bila jedna od povoljnijih, u Crnoj Gori je evidentiran 391 šumski požar, dok je na otvorenom prostoru bilo 2139 požara (nisko rastinje i srednjogorica). Na području Crne Gore identifikovane su najugroženije lokacije za nastanak šumskih požara. Prema Nacionalnom planu za zaštitu od požara, u zavisnosti od količine i sastava gorivog materijala, vrste drveća, klime, zemljišta i ekspozicije, šume u Crnoj Gori se prema stepenu ugroženosti dijele u četiri grupe:

- I stepen – područje vrlo velike ugroženosti: Bar, Budva, Ulcinj, Kotor, Herceg Novi, Cetinje i dio područja Nikšića, Danilovgrada i Podgorice.
- II stepen – područje velike ugroženosti: Pljevlja, Žabljak, Mojkovac, Andrijevica, Plužine, Rožaje, Bijelo Polje, Plav, Berane i Kolašin.
- III stepen – područje umjerene ugroženosti: brdsko – planinsko područje (šume hrasta, graba i drugih lišćara) i ravničarsko (meki lišćari) – planinsko područje opština: Šavnik, Bijelo Polje, Berane i Kolašin).

IV stepen – područje male ugroženosti: sjeverni i sjeveroistočni dio brdsko – planinskog i planinskog područja (šume bukve).

2. AKTIVNOSTI SPROVEDENE NA PRIPREMI POŽARNE SEZONE 2018. GODINE

Pripremajući se za period pojačane požarne opasnosti u 2019. godini, Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je u saradnji sa ostalim subjektima sistema zaštite i spašavanja, kao i prethodnih godina, realizovao niz preventivnih aktivnosti, kako bi što spremnije dočekali požarnu sezonu.

U tom pogledu, vršeni su inspeksijski nadzori, upućivani dopisi kojima je subjektima sistema zaštite i spašavanja ukazano na obaveze sprovođenja zakona iz ove oblasti, održavani su sastanci, realizovani projekti.

Jedna od ključnih preventivnih aktivnosti u prethodnoj godini bila je izrada i donošenje Nacionalnog plana za zaštitu i spašavanje od požara, koji je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 20. decembra 2018. godine. Shodno tome, konstantno se podsjećaju lokalne samouprave koje nijesu izradile svoje planove da to učine u najkraćem roku, a opštine koje su ih donijele (18) vrše njihovo redovno ažuriranje. Posebno se insistira na izradi planova zaštite i spašavanja od požara kod privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika gdje broj izrađenih planova još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou.

Takođe, traženo je od svih u sistemu zaštite i spašavanja da izvijeste Direktoratu za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, o raspoloživim materijalnim i ljudskim resursima uz apostrofiranje napretka u odnosu na prethodnu godinu, kao i da dostave imena odgovornih lica za sprovođenje mjera zaštite od požara sa ažuriranim brojevima telefona i mejl adresama.

U prostorijama Ministarstva unutrašnjih poslova, 19. 04. 2019. godine, održan je sastanak sa rukovodiocima opštinskih službi zaštite i spašavanja i drugim predstavnicima lokalnih samouprava i državnih institucija koje su uključene u odgovor na požare većeg obima, a kojim je presjedavao ministar unutrašnjih poslova gospodin Mevludin Nuhodžić.

Na sastanku su sve službe predstavile raspoloživa sredstva i potencirali mjere koje će sprovesti u cilju što bolje pripremljenosti za požarnu sezonu. Konstatovano je da su budžeti skoro svih službi zaštite i spašavanja uvećani što će omogućiti kvalitetnije servisiranje vozila, nabavku opreme i opremanje vatrogasaca-spasilaca, a takođe su evidentirani i nedostaci prije svega u ličnoj i kolektivnoj opremi kao i u malom broju izvršilaca u pojedinim službama zaštite i spašavanja.

Na sastanku sa predstavnicima Uprave policije 11. 06. 2019. godine dogovorena je pojačana aktivnost pripadnika Uprave policije u smislu pojačanog patroliranja na prostorima sa povećanim požarnim rizikom i veće angažovanje u cilju pronalaska ili eventualnog procesuiranja lica koja izazivaju požare.

U cilju pripreme požarne sezone 18. 06. 2019. godine održan je sastanak Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje. Na navedenom sastanku osim predstavnika Direktorata za vanredne situacije učestvovali su i predstavnici Uprave policije, Vojske Crne Gore, Ministarstva zdravlja, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Uprave za šume, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, Uprave carina, Instituta za javno zdravlje, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Ministarstva vanjskih poslova i JP Nacionalni parkovi Crne Gore.

Sa predstavnicima Vojske Crne Gore definisane su procedure angažovanja Vojske Crne Gore, a konstatovano je i da Vojska Crne Gore ima 200 pripadnika koji se po potrebi mogu uključiti u gašenje požara od kojih je 50 operativno u svakom trenutku, ali da im nedostaje lična zaštitna oprema za ove aktivnosti. Istaknuto je da je Vojska Crne Gore po svojim redovnim planovima ušla u uređenje protivpožarnih puteva i izgradnji protivpožarnih pojaseva oko svojih objekata.

Takođe, od 2018. godine Vojska Crne Gore na raspolaganju ima 3 helikoptera tipa BELL 412 EPI, od kojih je jedan opremljen za gašenje požara iz vazduha.

Napredak u preduzimanju preventivnih aktivnosti u odnosu na prošlu godinu vidan je kod Uprave za šume, a ogleda se prije svega u:

- izradi određene planske dokumentacije i karata ugroženosti;
- urednom poslovanju u šumi što podrazumijeva održavanje putne infrastrukture, protiv-požarnih pruga, uklanjanje lako zapaljivih materijala iz šume, pojačanoj kontroli aktivnosti u šumama;
- nabavci 100 komada naprtnjača i 100 komada rezervnih mlaznica;
- obezbjeđivanju budžetskih sredstava za angažovanje 80 osmatrača u periodu pojačane požarne opasnosti, te
- intenziviranju saradnje sa drugim institucijama i organizacijama na izradi infografika, web banera i brošura s ciljem podizanja svijesti o zaštiti šuma i destruktivnoj snazi požara, kao i jačanja građanskog aktivizma.

Kroz prispjele izvještaje obaviješteni smo da su i Direkcija za saobraćaj, Željeznička infrastruktura, CEDIS, preduzeli potrebne mjere i radnje kako bi požarni rizik sveli na minimum a posljedice učinili što manjim.

Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je tokom 2018. godine izvršio nabavku trećeg aviona Air Tractor, koji je u punom kapacitetu operativan ove godine. Takođe, završene su tenderske procedure nabavke djelova za protivpožarne avione i helikoptere.

Posebna pažnja posvećena je inspekcijskom nadzoru i što boljem uključivanju ostalih službi koje su nadležne za preventivno djelovanje u sprečavanju nastanka šumskih i požara na otvorenom prostoru. S tim u vezi, u prostorijama Direktorata za vanredne situacije 30. 05. 2019. godine održan je sastanak sa predstavnicima Direkcije za inspekcijski nadzor – Direktorata za vanredne situacije i rukovodiocima Komunalne policije na kojem je dogovoreno da se u periodu od 1. juna do 1. septembra intenzivira broj inspekcijskih nadzora sa posebnim akcentom na opštine sa povećanim požarnim rizikom, kao i aktivno učešće u skladu sa svojim nadležnostima u preventivnom djelovanju. U tom pogledu inspektori su obišli sve opštine na primorju, naložili izradu i ažuriranje opštinskih planova i u komunikaciji sa predstavnicima lokalnih samouprava prate njihovu realizaciju. U vršenju inspekcijskog nadzora najveća pažnja posvećuje se kontroli sprovođenja mjera zaštite od požara u subjektima u kojima se okuplja veći broj ljudi (tržni centri, sportske hale, klubovi dr.), ugostiteljskim objektima (hoteli, restorani, diskoteke, noćni klubovi i dr.), proizvodnim, skladišnim i prodajnim objektima opasnih materija, kao i na otvorenim prostorima.

Važno je istaći da su pripremajući se za požarnu sezonu, sve opštine sa povećanim požarnim rizikom imale obavezu održavanja sastanka opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, na kojima su edukacije o važnosti, načinu funkcionisanja i nadležnostima timova realizovali predstavnici Direktorata za vanredne situacije. Na svim sastancima opštinskih timova za zaštitu i spašavanje,

precizno su definisane sve obaveze subjekata sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, kao i procedure njihovog angažovanja. Potencirano je da se prije nego se zatraži eventualna pomoć od države iskoriste svi resursi na lokalnom nivou.

Osim navedenog Direktorat za vanredne situacije zajedno sa njemačkom humanitarnom organizacijom HELP, realizuje projekat **“Prevenција katastrofa u Crnoj Gori”** kojim se, između ostalog vrši edukacija stanovništva za zaštitu od požara. Projekat je otpočeo sa implementacijom 1. maja 2019. godine i trajeće do 30. juna 2020. godine. Cilj projekta je unapređenje kapaciteta za odgovor na požare u opštinama Tivat, Budva, Herceg Novi, Nikšić i Bijelo Polje kroz realizaciju obuka za sprečavanje požara i očuvanja okoline u ovim opštinama. HELP će obezbijediti opremu i sredstva za mjere koje se sprovode za prevenciju posljedica požara. Za ovaj projekat izdvojena su sredstva u visini od 36.247,31 eura za potrebe realizacije obuka i kupovine opreme i sredstava.

Dakle, pripremajući se za ovu požarnu sezonu, preduzeto je niz preventivnih mjera i radnji, koje bi trebalo da rezultiraju boljim i kvalitetnijim odgovorom svih subjekata u sistemu kada je u pitanju zaštita od požara.

3. RESURSI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Kada su u pitanju materijalni i ljudski resursi za ovu sezonu, oni su nešto bolji nego prethodne godine. Za gašenje požara iz vazduha biće raspoloživa 3 aviona tipa Air Tractor i 6 pilota, što je idealna kombinacija jer se radi o vrlo teškim poslovima koji traže veliku koncentraciju i fizički napor, pa dok jedna posada radi druga treba da je u pripravnosti i da odmara.

U odnosu na prošlu godinu broj vatrogasaca-spasilaca se nije značajno mijenjao. Njihov broj je 573 koji su u stalnom radnom odnosu, dok se 70 vatrogasaca-spasilaca angažuje kroz Ugovore o djelu kada se zbog povećanog obima posla ukaže potreba.

Broj vatrogasno-spasilačkih vozila je 228 od kojih je 195 tehnički ispravno i u punom su operativnom djelovanju, i 33 neispravna ali djelimično upotrebljiva vozila. Ono što treba istaći kao pozitivan primjer jeste činjenica da su se formirala dva nova dobrovoljna vatrogasna društva u opštini Herceg Novi, koja imaju oko 70 pripadnika i 7 vozila, a u fazi formiranja je još jedno.

Treba istaći da je tokom 2018. godine riješeno pitanje registracije 19 vatrogasno-spasilačkih vozila, što je značajno podiglo operativnu spremnost za reagovanje u Glavnom Gradu Podgorici i opštinama Pljevlja, Berane, Ulcinj, Kotor i Petnjica.

Za prevoz vatrogasaca-spasilaca i za osmatranje terena mogu se koristiti 3 helikoptera Ministarstva unutrašnjih poslova.

Što se tiče opremljenosti opštinskih službi zaštite i spašavanja, u smislu opreme za gašenje požara i odijela, ona je različita od službe do službe. Službe u centralnom dijelu i na primorju su značajno opremljenije nego službe na sjeveru. Ono što i dalje stoji kao ozbiljan nedostatak

sistema zaštite i spašavanja jeste nedostatak trening centra i to je pitanje koje treba rješavati u što kraćem periodu.

Sistem radio veza koji se upotrebljava u sistemu zaštite i spašavanja ne zadovoljava kriterijume za funkcionisanje operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, te se kao jedan od prioriteta u narednom periodu nameće trajno rješavanje ovog pitanja. U prethodnoj godini sjever države je pokriven TETRA signalom što umnogome olakšava komunikaciju u slučaju vanrednih događaja svih hitnih službi. Uvažavajući značaj Jedinice za gašenje požara iz vazduha, ali i potrebu za radio vezom za cjelokupni sistem zaštite i spašavanja, neophodno je izvršiti uvezivanje radio sistema TETRA sa CoordCom sistemom Operativno-komunikacionog centra 112 (OKC 112) Direktorata za vanredne situacije MUP-a, kao i sa Jedinicom za gašenje požara iz vazduha.

Ovo je posebno važno jer se sva komunikacija, informacije, zahtjevi, obrada podataka i njihova distribucija vrši preko OKC 112, koji će u periodu povećane požarne opasnosti biti dodatno kadrovski ojačan.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREDLOG MJERA

Požarnu sezonu 2019. dočekujemo spremnije i sa poboljšanim ljudskim i materijalno-tehničkim resursima u odnosu na prethodnu sezonu.

Organizovanje se pristupilo sprovođenju preventivnih aktivnosti, a svi subjekti u sistemu zaštite i spašavanja su iskazali visok stepen zainteresovanosti i spremnosti da daju doprinos u pripremi požarne sezone.

Kroz različite vidove komunikacije lokalnim samoupravama je sugerisano na odgovornost i obaveze koje imaju u prevenciji i operativnim aktivnostima u procesu gašenja požara na svojoj teritoriji. Posebno je apostrofirana uloga opštinskih timova za zaštitu i spašavanje i organizovanje aktivnosti u zaštiti od požara na teritoriji svoje opštine.

Uprava za šume i Nacionalni parkovi, iako još uvijek sa nedovoljnim materijalno-tehničkim resursima, u odnosu na prethodnu godinu spremnije su za predstojeću sezonu požara, jer se iz izvještaja koje su dostavili vidi bolja organizovanost i bolja opremljenost. Ipak, za sve naredne sezone treba raditi na jačanju kapaciteta ovih subjekata, na tehničkoj opremljenosti, na boljoj infrastrukturi, izgradnji protivpožarnih puteva i protivpožarnih pojaseva.

Ostali subjekti sistema pripremali su se i sprovodili preventivne aktivnosti u skladu sa svojim obavezama i kapacitetima za odgovor na požare.

Svim aktivnostima za pripremu požarne sezone koordinirao je Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova a treba istaći da postoje izvještaji svih subjekata u sistemu i da oni služe kao polazna osnova za dalje praćenje unapređenja rada svih državnih organa, organa državne uprave i lokalne samouprave.

Na kraju, treba podsjetiti da ukoliko požari dostignu razmjeru da država ne može adekvatno odgovoriti na njih, postoji mogućnost angažovanja međunarodne pomoći kroz bilateralnu saradnju, putem Mehanizma sa civilnu zaštitu Unije i NATO.

Imajući u vidu iskustvo iz prethodnih godina, planirano je da ukoliko se pojave požari većih razmjera Operativni štab za zaštitu i spašavanje bude u stalnom zasijedanju i angažuje jedan broj vozila i vatrogasaca-spasilaca sa sjevera Crne Gore, koji bi bili stacionirani u službama zaštite i spašavanja u Podgorici i Baru. Na ovaj način bismo podigli nivo efikasnosti i brzine reagovanja, a istovremeno ukoliko bi požari potrajali, omogućili zamjenjivost vatrogasaca-spasilaca na terenu. Naime, fizička iscrpljenost vatrogasaca-spasilaca zbog prekomjernog angažovanja tokom gašenja požara, prepoznata je od strane svih komandira kao glavni uzrok smanjenja efikasnosti intervencija službi zaštite, što treba mijenjati.

Neophodno je pronaći održiv model za rješenje problema koji su prethodnih godina pratili angažovanje pripadnika službi zaštite iz sjevernih opština, a koji su se odnosili na isplatu dnevnica, prekovremenih časova rada, ishranu, smještaj, točenje goriva i drugo.

5. PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada je usvojila Informaciju o pripremi za požarnu sezonu 2019. godine.
2. Zadužuju se svi subjekti sistema zaštite i spašavanja da nastave sa aktivnostima na sprovođenju zaštite od požara na otvorenom prostoru i da sve raspoložive ljudske i materijalne resurse u slučaju potrebe stave u funkciju gašenja požara.